

AR MES RŪPIME POLITIKAMS?

Jokių dviprasmių minčių. Artėjančių rinkimų proga aiškinamės, kiek dėmesio politinės

partijos savo programose skiria moterims aktualioms problemoms. Asta Urbanavičiūtė

PROBLEMA

	Lietuvos socialdemokratų partija Lygių galimybių plėtros centro projektų vadovė, LSDP kandidatė į LR Seimą Margarita Jankauskaitė	Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai Seimo socialinių reikalų ir darbo komiteto pirmininkas Rimantas Jonas Dągys	Liberalų sąjūdis Seimo LS frakcijos pirmininko pirmoji pav. Dalia Kuodytė ir LS Programos priežiūros tarybos pirmininkas Tomas Baranovas	Darbo partija Darbo partijos pirmininko pav. Dangutė Mikutienė	Partija „Tvarka ir teisingumas“ TT pirmininko pavaduotojas Romas Jankauskas
PREKYBA ŽMONĖMIS/ PROSTITUCIJA	Prostitučių paslaugomis vyrai naudojami ne dėl to, kad patirtų intymumą, bet siekdami tenkinti galios poreikį. Lietuvai reikėtų sekti Šiaurės šalių pavyzdžiu – dekriminizuoti prostitučių veiksmus ir sugriežtinti bausmes sąvadautojams bei klientams. Apie prostitucijos legalizavimą negali būti jokios kalbos, nes tai reikštų, jog mes įteisiname lytinį smurtą.	Nelegalus darbas irgi yra prekyba žmonėmis, nes jie dirba vergiškomis sąlygomis, neturi socialinių garantijų. Sprendžiant šias problemas svarbu formuoti viešąją nuomonę. Prostitucija taip pat susijusi su kito žmogaus pažeminimu. Prostitucijos legalizavimas šios problemos neišspręs. Tai galima padaryti tik tvirtomis visuomenės moralinėmis nuostatomis.	Rinkimų programoje partija šio klausimo neaptaria.	Tai – nusikaltimas žmogiškumui, visuomenei. Į tai būtina reaguoti kuo griežčiau, taip pat šiuo klausimu bendradarbiauti su kitų valstybių teisėsaugos struktūromis.	Už prekybą žmonėmis ir prievartinį įtraukimą į prostituciją privalo būti numatytos itin griežtos bausmės. Taip pat būtina inicijuoti visuomenės diskusiją dėl prostitucijos legalizavimo.
LYTINIS ŠVIETIMAS MOKYKLOSE	Jeigu vaikai ir jaunimas gautų tinkamų žinių apie žmogaus reprodukcinę sveikatą, rizikingo ar neatsakingo elgesio padarinius, būtų mažiau ir lytiniu būdu plintančių ligų, ir nepageidautinų nėštumų, ypač tarp paauglių. Išsivysčiusių pasaulio šalių patirtis rodo, kad švietimas, bet ne abstinencijos propagavimas ir bauginimai duoda teigiamų rezultatų.	Vaikai pirmiausia turėtų būti rengiami atsakingam gyvenimui, mokyti aukoti dalį savęs dėl mylimo žmogaus. Jie turėtų žinoti ne tik biologinius, bet ir psichologinius vyro bei moters ypatumus. Todėl tokio pobūdžio lytiškumo programos būtinos, bet lytinis švietimas, propaguojantis tik seksualinius santykius ar dviejų karaličių gyvenimą kartu, – ne.	Rinkimų programoje partija šio klausimo neaptaria.	Priimtinos lytinio ugdymo metodikos, orientuotos į dvasines vertybes, bet ne į norą sužadinti vaiko lytiškumą, mokyti sekso technikų, reklamuoti homoseksualius santykius.	Toks švietimas tinkamai, o ne pagal kokias nors užsienio programas, turėtų būti pradėtas nuo darželio. Projektai, kur siūloma <i>išbandyti kitą lytį</i> , turi būti uždrausti.
KONTRACEPCIJA/ ABORTAI	Šis klausimas labai glaudžiai susijęs su lytiniu švietimu mokyklose. Jeigu lytinis švietimas būtų nuoseklus, kontraceptinės priemonės prieinamos visų socialinių grupių atstovams (Lietuvoje jos labai brangios), nereikėtų kelti ir abortų klausimo. Bet kol taip nėra, moterys privalo turėti neginčijamą teisę nutraukti nėštumą.	Abortą galima pateisinti tik tada, kai tenka rinktis tarp mamos ir kūdikio gyvybės. Šiuo metu Europa dramatiškai sensta. Priežastis kaip tik ir yra šeimos, kaip institucijos, nuvertinimas. Kontracepcija – priemonė išvengti kito žmogaus atsiradimo. Vargu ar tai reikėtų propaguoti. Geriausia yra naujos gyvybės pradėjimą planuoti natūraliai, stengiantis pažinti vienam kitą.	Rinkimų programoje partija šio klausimo neaptaria.	Skaudu, kai moterys priverstos nutraukti nėštumą dėl to, kad neturi ekonominių sąlygų auginti vaiką. Valstybės atsakomybė – garantuoti socialinę paramą apsispręsti verčiamiems žmonėms.	Rinkimų programoje partija šio klausimo neaptaria.
ŠEIMOS SĄVOKA/ PARTNERYSTĖ	Požiūris į šeimą daug pasako apie visuomenės raidos lygį. Galime ir mes savęs paklausti, kokiaje visuomenėje gyvename, jei ketinama įteisinti vienintelę šeimos formą diskriminuojant daugybę piliečių ir patyčioms pasmerkiant <i>kitokiose</i> šeimose augančius vaikus. Sąvokos <i>santuoka</i> ir <i>šeima</i> neturi būti tapatinamos, nes pirmoji yra teisinis institutas, antroji – socialinis.	Šeima turi būti grįsta meile bei tvirtu vyro ir moters įsipareigojimu vienas kitam, vaikams. Todėl vienalytės santuokos yra nesusipratimas. Galop vaikas turi pirminę teisę į mamą – moterį ir tėtį – vyrą. Valstybė turi skatinti tokių šeimų kūrimąsi. Bet kokie bandymai paneigti santuoką yra suaugusiųjų noras sukeisti meilės prioritetus: meilę vaikams pakeisti meile sau.	2011 metais 30 proc. vaikų Lietuvoje gimė ne santuokoje. Liberalų sąjūdis pateikė Seimui įstatymo projektą dėl partnerystės įteisinimo – kad žmonės, pasirinkę šią šeimos formą, ir jų vaikai jaustųsi saugiau.	Vyro ir moters santuoka sukuria palankiausią aplinką vaikui vystytis. Tokia šeima yra siekinys. Aišku, dėl to nereikia diskriminuoti vaikų, kurių susilaukia tėvai, pasirinkę kitos formos bendrą gyvenimą.	Partnerystė galima, tačiau Lietuva turėtų remti būtent šeimą. Pavyzdžiui, Vokietijoje, Prancūzijoje taikomos skirtingos sąlygos santuokoje gyvenančiai šeimai ir kartu gyvenantiems partneriams.
DIRBTINIS APVAISINIMAS	Neturime dirbtinį apvaisinimą reglamentuojančio įstatymo arba mėginama siūlyti labai konservatyvų jo variantą. Demokratiškoje visuomenėje pagrindinis valstybės rūpestis yra žmogus, jo negali nustelbti rūpinimasis kiaušialąsčių ar spermatozoidų likimu. Dirbtinio apvaisinimo procedūrą turi reglamentuoti įstatymas, kad būtų išvengta piktnaudžiavimo.	Visiškai suprantame tuos tėvus, kurie nori, bet negali susilaukti vaikelio. Tačiau nelygu, kokiū būdu tas siekis bus įgyvendintas. Vargu ar moraliu kurti gyvybę nužudant kitą. Jeigu embrionas įvedamas mamai jį auginti iki gimimo – viskas gerai, bet jeigu dirbtinai sukuriama žmonės (embrionai), iš kurių vienam leidžiama augti mamoje, o kiti nužudomi – blogai.	Rinkimų programoje partija šio klausimo neaptaria.	Dirbtinio apvaisinimo įstatymas sunkiai skinasi kelią Lietuvoje, tačiau kitą Seimo kadenciją jis turėtų būti priimtas. Šeimos, negalinčios susilaukti vaikų, privalo gauti kokybiškas sveikatos priežiūros paslaugas.	Tai – normali medicininė praktika, kai pora negali susilaukti palikuonių natūraliu būdu.
TĖVYSTĖS ATOSTOGOS	Būtina įstatymu įtvirtinti nuostatą, kad vaiko priežiūra turi būti vienodai paskirstyta tėvui ir motinai. Dėl to laimėtų visi: vaikai užmegztų stiprius emocinius ryšius su abiem tėvais, mažėtų skyrybų, darbdaviams nebektų skirtumo, ką – vyrą ar moterį – priimti į darbą, taigi mažėtų moterų diskriminacija darbo rinkoje, o drauge – šeimos skurdo rizika.	Nepuoselėkime iliuzijų, kad kokia nors valstybinė institucija ar mūsų dažnai dirbtinai sugalvotos taisyklės gali geriau nei šeima nuspręsti, kaip pasirūpinti vaiku. Mums vertingas pats vaiko auginimo faktas, nesvarbu, tai daro mama ar tėtis. Juo labiau kad Lietuvoje įstatymu sudarytos palankios sąlygos. Turime ilgiausias vaiko auginimo atostogas Europoje.	Jau dabar vaiko tėvui sudaromos galimybės įsitraukti į vaiko priežiūrą. Priverstinai nustatyti, katram iš tėvų reikėtų prižiūrėti vaiką, yra neprotinga, nes tik šeima geriausiai žino, kaip jiems reikėtų dalytis vaiko priežiūra.	Valstybė neturi kištis į tokius dalykus. Juolab nustatyti kvotų vyrams ir versti moteris grįžti į darbą. Juk motinos maitina kūdikius savo pienu, tad šiuo etapu liepti moteriai eiti dirbti – neišmintinga.	Valstybės demografinė situacija itin sudėtinga, todėl reikia imtis operatyvių sprendimų. Pirmiausia turėtų būti skatinamas gimstamumas, o tai, kas ir kiek laiko prižiūrės mažylį, tegul lieka antroje vietoje.

EKSPERTĖS ŽVILGSNIS

Komentuoja socialinės politikos analitikė **Daiva Repečkaitė**.

Matyti, kad tradicinėms Europos ideologijoms atstovaujancios partijos kalba kaip socialdemokratams, liberalams ar konservatoriams Europoje įprasta. Tačiau partijų viduje yra įvairių nuomonių šiais klausimais. Margarita Jankauskaitė yra žinoma lyčių lygybės ekspertė, bet ar jos pažangią nuomonę parems konservatyvesnių pažiūrų kolegos? Liberalų sąjūdis linkęs nusišalinti nuo daugybės klausimų. Vis dėlto temos aktualios ir greičiausia liberalams teks dėl jų vienaip ar kitaip balsuoti, todėl atsisakymas priimti poziciją taip pat yra pozicija – plaukti pasroviui. Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų manymu, valstybės užduotis – klasifikuoti šeimas, vienas remti, kitas tik toleruoti, bet kodėl jie purtosi valstybinio regulavimo tėvystės atostogų klausimu? Už prostitucijos legalizavimą yra tik „Tvarka ir teisingumas“, taip parodydami, kad kai kuriais klausimais jiems nesvetimos liberalios idėjos.

Konservatyvaus požiūrio į šeimą laikosi ir Darbo partija, bet drauge ji akcentuoja socialinę politiką ir finansinę paramą, o ne draudimus ir moralizavimą. DP pareiškė daugiau pasitikėjimo kryptinga valstybės politika, o TS ir TT pabrėžė šeimos vaidmenį. Tačiau įstatymų leidėjai turi suprasti: ne visiems prieinamas darnus, aprūpintas šeiminių gyvenimas. Valstybės parama reikalingiausia tiems piliečiams, kuriems jos negarantuojamos kitais būdais.

Kelios partijos įžvelgė progą pademonstruoti, kad yra prieš homoseksualų teises, ir turbūt susirinkti taškų iš konservatyvesnių rinkėjų lygindamos neįveikiamą kalbėjimą apie homoseksualius santykius su jų propagavimu, o partnerystės įteisinimą – su homoseksualų santuokomis. Tokios pozicijos, regis, yra tam tikri antpečiai net trims partijoms.

Norėtuši, kad partijos aiškiau apibrėžtų, kokiomis priemonėmis ketina įgyvendinti savo idėjas, kokią vietą šie klausimai užims jų programose.